

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

2. Quando conferat Eucharistia gratiam sanctificantem?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

probat illam generalem doctrinam ex eo quod Eucharistia conferat augmentum gratiæ.

21. Tercio obiicitur ex Iulio Papa in cap. *Cum omne* crimen, de consecratione, d. 2. in hæc verba: *Cum omne* crimen Sacrificiorum oblatione deletur. Respondetur, ibi sermonem esse de oblatione Sacrificij, non de susceptione Sacramenti. Dices: si vt Sacrificium habet hanc vim; ergo multo magis eam habebit vt Sacramentum. Respondetur negando consequentiam: quia vt Sacramentum est cibus animæ, quam præsupponit iam viam; vt Sacrificium vero habet suam vim ex principali offerente, qui est Christus; à quo accipit vim impetrandi auxilia congrua pro iis, qui sunt in peccato; & quidem hæc impetratio non est infallibilis; de quo in materia de Sacrificio.

Respondetur.

22. Infallibilis.

Respondetur.

Dices; cibus materialis prærequirit viam in comedente; quia comedens debet propria virtute agere in alimentum; vt illud in se conuertatur; at vero cibus animæ non conuertitur in animam, imo ipse cibus debet conuerti in se animam comedentis, iuxta vulgare dictum Augustini: ergo non tam requiritur vita in comedente, quam in ipso cibo, vt habeat suum effectum. Respondetur, in sumptione Eucharistiæ reperiri duplicem conuersionem spirituales: alteram, qua homo conuertitur in Christum, quoad operationes, eo quod fiat quasi membrum Christi, & incipiat iam operari iis operationibus, quæ decent membrum Christi, iuxta illud Apostoli: *Vt ego, iam non ego, viuit in me Christus*; alteram vero, qua homo conuertitur Eucharistiam in se, quoad fructus; eo quod sicut ex naturali alimento accipit vires ad conseruandam, & augendam vitam naturalem: sic etiam ab hoc Sacramento accipit nouas vires spirituales ad operandum, & nouum augmentum sanctitatis, quæ est vita spiritualis, quare ex parte ipsius etiam hominis prærequiritur vita ad vtiliter comedendum hunc cibum.

23. Quarto obi-

Respondetur primo.

Respondetur secundo.

Quarto obiicitur potest, quia in prædicto casu, qui inuincibiliter existimat, se esse contritum & confessum, probauit se sufficienter, iuxta præceptum Apostoli dicentis: *Probet se ipsum homo & sic de pane illo edat*, ergo ille edit iuxta Apostoli consilium; ergo edit vtiliter & cum fructu. Respondetur in primis: hoc argumentum etiam probaret sine attritione dari primam gratiam per Eucharistiam; quia ille, qui inculpabiliter ignorat suum peccatum, non tenetur habere etiam attritionem ante Communionem; ergo sine attritione probauit se sufficienter. Denique respondetur absolute, illum hominem, licet probauerit se, & inuincibiliter ignorauerit suam indignitatem, ideoque illa communio non imputetur ad nouam culpam; re tamen vera accedere indigne, indignitate quidem inculpabiliter ignorata: sicut si falso existimans inuincibiliter, se esse baptizatum, accederet ad Communionem, non ideo acciperet fructum Sacramenti. Paulus autem non dicit, quod omnis, qui, postquam se probauit, edit, accipit fructum; sed permittit, quod ille, qui se probauit, edat: ex quo solum sequitur, cum bene facere accipiendo ad Eucharistiam, quia regulariter reportabit fructum, non tamen quod semper infallibiliter habebit effectum Sacramenti, si adhuc adsit obex.

24.

Obiicitur vltimo S. Thomas.

S. Thomas.

Vltimo obiicitur S. Thom. in præfenti, art. 3. in corp. vbi ait, hoc Sacramentum perceptum ab eo, qui est in peccato mortali, cuius conscientiam, & affectum non habet, causate remissionem peccati: *Fortè enim, inquit, primo non fuit sufficienter contritus, sed deuote; & reuerenter accedens consequetur per hoc Sacramentum gratiam charitatis, qua contritionem perficiet; & remissionem peccati; vbi videtur stare aperte*

pro opposita sententia, quod etiam clarius videtur exprimere in 4. dist. 9. q. 1. art. 3. quæstione. 2. Cæterum mens S. Thomæ in hac quæstione ad minus est satis dubia: nam in verbis relatis potius videtur supponere, quod non remittitur peccatum immediate per hoc Sacramentum, sed mediante vera contritione, quam impetrabit susceptio Eucharistiæ: quare cum hæc impetratio non sit infallibilis, sed ex congruitate, & misericordia Dei, consequens est, nec primam gratiam conferri infallibiliter: videtur autem hoc esse magis iuxta mentem Doctoris sancti, qui in toto hoc art. 3. supponit hoc esse Sacramentum viuorum, & præsupponere vitam in subiecto, vt communicet suos effectus. Quare licet in 4. dicta d. 9. vbi supra videatur absolute docere, quod sumptio Eucharistiæ viuificat mortuos, non debet intelligi tanquam de effectu infallibili, sed tanquam de effectu aliquando contingenti, eo quod aliquando (vt dixi) credi potest, quod illi homini detur auxilium ad contritionem, qua mediante resurgat à peccato.

Ex dictis infertur facile decisio illius quæstionis, an detur accessus neuter ad Eucharistiam: scilicet per quem nec detur fructus Sacramenti, nec committatur nouum peccatum? Nam licet aliqui negauerint, certa tamen videtur pars affirmatiua: potest enim accedere aliquis inuincibiliter ignorans suum peccatum, in quo est, & non recipere fructum Sacramenti, siue quia non habuit contritionem, sed solum attritionem, quæ non sufficit, siue quia licet sufficiat attritio, eam tamen non habuit, quia cum nō censeret, se esse in peccato, non curauit de aliquo dolore habendo in quo casu etiam iuxta contrariam sententiam non iustificatur per sacramentum Eucharistiæ.

SECTIO II.

Quando conferat Eucharistia gratiam sanctificantem.

Non quærimus, an Eucharistia sumpta cum Nobice peccati mortalis causet gratiam, ablato obice, post consumptas species; de hoc enim dictum est, quantum sufficit, *Disput. 9. de Sacramento in genere sect. 6.* Solum ergo quærimus, quando conferat gratiam Eucharistia sumpta absque obice. Est autem duplex dubium circa hoc; primum, circa tempus actualis sumptionis: secundum, circa tempus, quo species durant in stomacho, antequam corruptantur, & adhuc continent Christum.

Circa primum, difficile est assignare tempus, vel instans, quo Eucharistia confert gratiam. Quidam enim volunt, id fieri, cum primum est in ore; quia iam dicitur vere manducari: gratia autem promissa est omnibus manducantibus. A quo dicendi modo non videtur alienus P. Vasquez *disp. 203. cap. 2. n. 17.* dicens, negari non posse, species vere manducari, cum sunt in ore, & intra dentes conteruntur, iuxta significationem verbi, *manduco*; addit tamen, decerni non posse, vtrum Eucharistia, dum est in ore, an vero solum, dum traiecitur, vel solum in stomacho gratiam operetur; cum hoc solum pendeat ex voluntate Dei; quare eius etiam iudicio referuandum, vtrum ille, qui digne sumit Eucharistiam, eamque habens in ore moritur, antequam illam traiciat in stomachum, fructum illius recipiat, an non.

Hæc tamen in primis non videtur satis conuenienter dici; quia si certum est, species vere manducari, dum solum habentur in ore, non videtur posse negari, accipi fructum Sacramenti; nec hoc debet

debet solum Divino iudicio relinqui, cum habeamus claram Christi promissionem gratiæ dandæ: qui manducat hunc panem, vivet in æternum. Cæterum illud ipsum, quod pro certo supponitur, videtur falsum, & contra omnium mentem: neque enim dicitur manducasse panem ille, qui acceptum in ore statim extraxit, vel eiecit, imo ab omnibus censetur ieiunus; ieiunium autem naturale opponitur comestioni veræ, & naturali. Adde, si ille manducasset, impleset utique Christi præceptum, & Ecclesiæ de manducando corpore Christi: quis autem dicat, non traiecit, sed reiecit ab ore speciebus, satisfactum esse præcepto Communionis vel viatici? Denique nemo dicit, bibi eum potum, quem aliquis ore degustans statim expulit, nulla prorsus gutta traiecit; ille enim in toto rigore dicitur non bibere, iuxta illud Mathæi 27. *cum gustasset, noluit bibere.*

29. Nec obstat, quod etiam, dum in ore habemus cibum, dicatur iam manducare, quod verbum ipsum, *manducare*, significare videtur, quod derivatur à verbo, *mandere*, quod dentibus, & ore fit: hoc, inquam, non obstat, quia in primis, licet etymologia verbi sumatur à masticatione, certum est, illam non requiri ad manducandum verè, & propriè, alioquin non manducant fideles Christi carnem, quia eam dentibus non mandunt, imo nec species panis, sed solum deglutiunt: aliud autem est in rigore, *manducare*, aliud *deglutire*, seu *deglutire*; unde Cicero 1. de natura Deorum dixit: *Alia sugunt, alia carpunt, alia vorant, alia mandunt.* Fatendum ergo est, eum, qui solum habuit in ore cibum, non manducasse propriè loquendo, sed solum incepisse manducationem: est enim manducatio actio complectens sumpcionem intra os, & traiectionem; cum hoc tamen discrimine, ut essentialiter includat traiectionem, sine qua non datur manducatio, & qua sola posita datur: sumpcionem vero intra os, non essentialiter, sed quasi integraliter. Unde qui ante mediam noctem habebat iam in ore buccellam panis v.g. vel ovum, si, audito signo horologii traiciat, dicitur manducasse post mediam noctem, & non manet ieiunus: è contra vero qui post mediam noctem sumpsit in ore, & non traiecit, non dicitur comedisse, vel bibisse: illa ergo traiectio est quasi essentialis comestioni, & potationis licet sumpcio iam inchoet comestionem, & potum.

30. Alij ergo secundo dicunt, gratiam conferri, quando Sacramentum traiecitur: quia tamen traiectio ipsa est motus successivus, rursus refertur sententia Maioris in 4. disp. 9. q. 1. dicentis, Sacramentum incipere gratiam eo momento traiectionis, quo melius ad gratiam dispositus est homo. Sed P. Valquez in præfati disp. 103. c. 2. n. 14. aliam diversam esse probat Maioris sententiam: nec illa habet ullam speciem probabilitatis.

31. P. Suarez disp. 63. sect. 4. impugnatis alijs dicendi modis, tentat varias vias ad hoc explicandum. Supponit autem, esse terminum distinguentem manducationem à non manducatione antecedente, v.g. partem superiorem gutturis, per quam dum transit cibum, non manducatur, donec perveniat ad talem partem, vel locum, in quo dicitur manducari. Quo supposito, duos modos respondendi assignat: primus est, quod gratiæ collatio incipiat in duratione aliqua correspondente tempori nostro indivisibili, quæ sequitur post ultimum instans, in quo nondum erat manducatio: datur enim instans, quo species sunt in illo iam termino indivisibili dividente partem superiorem v.g. gutturis ab inferiori; ergo tunc nondum est manducatio, sed erit immediate post, cum species erunt iam in parte inferiori; non

est autem inconueniens, gratiam incipere totam simul immediate post instans, ut in alijs materijs concedendum est.

Secundus modus respondendi est, quem assignat in tertia conclusione defendendo, gratiam produci in instanti intrinseco indivisibili; quod rursus tripliciter explicat: primus modus, cui tandem magis adhæret, est, quod gratia fiat illo primo instanti, quo cibum pervenit ad illum terminum dividendum spatium internum, per quod fit manducatio ab externo. Nam licet panis non diceretur manducatus in illo instanti, corpus tamen Christi cum sit in singulis indivisibilibus specierum, cuius virtute hoc Sacramentum producit gratiam, poterit ratione illius indivisibilis eam producere: quia cum ille terminus sit continuans unam partem gutturis cum alia, est intrinsecus utrique parti; & cum corpus Christi sit, quod agit, & non patitur, sicut cibum naturalis satis est, quod ipsum corpus Christi sit iam applicatum quoad vim agendi, ut tunc dicatur manducari, licet nondum sit præsens, quoad motum localem, spatium gutturis, in quo fit traiectio.

Hic modus explicandi mihi difficillimus est; primo, quia non potest dici corpus Christi manducatum, quando species panis non possunt dici manducata: sed in illo instanti species non possunt dici manducata; ergo nec corpus Christi, & per consequens non poterit tunc conferre gratiam. Maior videtur clara, quia corpus Christi denominatur manducari à speciebus; & homo non solum debet comedere corpus Christi secundum se, sed panem illum constantem ex corpore Christi, & speciebus. Minor vero probatur ad hominem, quia ipse concedit, panem non dicendum manducatum illo instanti, ergo nec eius accidentia dicuntur manducata tunc absente pane: nam accidentia non manducantur citius quam panis, quando sunt in pane; ergo neque absente pane, comeduntur, quando, si panis desset, non esset manducatus.

Secundo arguitur, quia corpus Christi manducari, non est esse applicatum localiter quasi extrinsece parti gutturis, in qua fit manducatio panis, sed est esse iam intra eandem partem, neque enim dicitur manducari, quia est applicatum ad operandum, ut loquitur Suarez, sed potius è contra est applicatum ad operandum, quia est manducatum, cum manducatio sit conditio requisita ad operandum. Prius ergo est, esse manducatum; & hoc non est illud, nisi esse in illo loco; in quo alij cibi sunt, quando sunt manducati; neque aliud intelligi potest per manducationem corporis Christi sine gravi inconuenientia: nam si semel extendatur, & varietur significatio illius vocis, dicere poterit aliquis, corpus Christi sufficienter manducari, quando manu apprehenditur, vel applicatur ori, licet alij cibi plus requirant, ut manducantur.

Tertio, quia ante hoc instans species erant eodem spatio, in quo sunt nunc, excepto illo puncto continuatio spatij præcedentis cum spatio sequenti: hoc autem non videtur satis, ut nunc dicantur manducata, cum antea non essent, quia vel spatium huius puncti est extra spatium totum, quod prius occupabant species, vel non. Primum non videtur posse dici, quia indivisibile spatij non facit maius; ergo non extrahit vel extendit ultra spatium præcedens; imo etiam si extenderet, tota hæc extensio esset ad unum indivisibile, quod non sufficit, ut dicatur cibum manducatus, cum nondum occupet partem aliquam gutturis inferioris, vel stomachi, sed unum indivisibile, quod pro nihilo reputatur. Si autem dicatur secundum, ergo species prius

32. Secundum præcedens.

33. Impugnatur primo hic modus.

34. Secundo arguitur.

35. Tertio arguitur.

prius erant iam in toto spatio, in quo nunc sunt, & tamen prius non erant manducata; ergo nec in hoc instanti sunt manducata; cum non sit magis intra stomachum, aut corpus, quam antea.

36. Quarto, in hoc instanti non potuit acquiri spatium nouum, sed ad summum indiuisibile nouum spatij: in illo autem puncto spatij non possunt esse species panis, sed solum aliquod indiuisibile specierum; nam pars non potest esse in spatio indiuisibili, ut constat; ergo species non sunt magis manducata, quam antea, sed ad summum aliquod indiuisibile specierum, quod occupat illud indiuisibile spatij nouum. Non datur ergo in eo instanti manducatio humana specierum, qualis requiritur ad cauendam gratiam, quia indiuisibile specierum solum, & seorsum à parte non est cibus humanus, nec ratione illius solius homo dici potest comedere comestione humana, & sensibili.

37. Alios duos modos subiicit P. Suarez ad hanc difficultatem explicandam. Secundus ergo est, gratiam dari, quando species non solum attingunt, sed pertranseunt illum terminum continuatum, & à quo incipit propria manducatio: ita tamen ut detur gratia in eo instanti, in quo maior pars specierum deuorata est. Tertius modus est, dari gratiam primo instanti, in quo tota hostia manducata est, seu in quo stomachum attingit, vel certe, quando tota particula, seu buccella pertransit supradictum terminum in quo incipit manducatio.

38. Contra utrumque modum obiicit ipse Suarez, quia in primis aliquando non poterit assignari illud instans, in quo iam maior pars specierum pertransit illum terminum, ut supponit secundus modus: quia contingere potest, ut in hoc instanti pertransierit iam dimidia pars specierum, & restet altera dimidia: post hoc vero instans non sequitur aliud instans, sed tempus, in quo non poterit assignari primum instans, quo detur gratia.

39. Rursus contra utrumque modum obiicit secundo, quod in illo instanti Christus non manducatur, sed manducatus est, gratia autem promittitur manducanti; ergo cum ante illud instans manducaretur, debuit ante illud instans dari gratia. Præterea tertio, quia sequeretur, peioris conditionis esse eum, qui accipit magnam hostiam: nam citius pertransit hostia parua, vel maior eius pars, quam hostia magna, aut maior eius pars: ergo prius sanctificatur, qui accipit minorem hostiam, unde si moretur, qui magnam accepit, antequam deglutiret totam, vel minorem partem, non consequeretur effectum sacramenti, licet deglutisset iam plus specierum, quam ille, qui accipit paruam. Denique quarto, quia quæcumque pars manducata sit, verum est, Christum fuisse manducatum; ergo debetur gratia promissa omnibus Christum manducantibus.

40. Ego quidem existimo, in primis dari terminum illum diuidentem siue stomachum à gutture, siue partem vnam ab alia eiusdem gutturis, post quem terminum dicitur cibus manducatus, cum antea solum esset manducatio inchoata, & in via, non completa, & in termino. Addo tamen, non haberi manducationem, ubi primum aliquid cibi transgreditur illum terminum, nam licet non requiratur, quod maior pars cibi, vel buccellæ transierit; requiritur tamen, aliquam certam partem transiisse, quæ sit sufficiens ad remanendum intra, licet reliqua pars, quæ nondum transit, retrahatur ad os, & eiciatur foras. Manducatio enim in hac materia debet recipi eo modo, quo apud homines accipitur in aliis cibis, qui certe humano modo dicuntur manducati, non quando quomodocumque attingunt talem

partem interiorē gutturis, sed quando tangunt aliquo modo irreuocabiler. Si enim solum ferreum longum in os mittas, ita ut extrema eius pars tangat vltimam, & iam gutturis partem, ac postea illud extrahas, nemo dicet, te comedis ferrum, licet per horam illud ita in ore habueris. Secus esset, si aliqua illius fili pars ab aliis separata in stomachum descendisset, aut terminum illum manducationis transiisset: nam licet postea illam partem euomeres, aut arte aliqua eiceris, diceretur vere deglutisse & comedis ferrum, quia nimirum manducatio humana inuoluit traiectionem; traici autem non dicitur quod non ita transit, ut facile reuocari non possit. Non ergo requiritur, quod tota hostia, aut omnes particule manducatae sint, ut detur gratia, sed quod buccella, vel aliqua eius pars ita transierit terminum illum, ut à reliquis partibus reuocari non possit ad os, sed debeat remanere, aliis etiam partibus non transeuntibus: sic enim homines accipiunt manducationis vocabulum, ut ex vfu constat.

An vero iuxta hunc dicendi modum gratia detur in tempore, vel instanti, pender ex principiis Philosophicis. Illi enim, qui tempus ex solis instantibus componunt, consequenter dicent, dari in instanti, quia datur instans determinatum, in quo tanta pars specierum transierit, quanta sufficit ad eius irreuocabilitatem. Quia cum in illa sententia species etiam constent ex solis punctis, potest per additionem vnus puncti aliis prioribus perueniri ad illam magnitudinem, ad quam antea non perueniebat. In sententia vero communi componente tempus, & species ex partibus diuisibilibus in infinitum, consequenter dicetur, gratiam dari in tempore, ut sepe insinuaui; tum quia facilius fortasse defenditur, non dari instantia; tum quia, illis datis, non apparet, quomodo iuxta illam sententiam possit in instanti addi aliquid, ratione cuius detur nunc manducatio, cum antea non daretur, ut in simili probatum est supra *disp. 4. de Sacramento in communi, sect. 6.* quare consequenter dicendum videtur, incipere gratiam post aliquod instans, post quod incipit iam transiisse tanta specierum pars, quanta sufficit ad prædictam irreuocabilitatem.

Nec contra hunc dicendi modum magnam vim habent difficultates, quas obiiciebat P. Suarez contra alios, quos adduxerat. Non prima; si enim gratia conferatur in instanti, iuxta sententiam componentem tempus ex solis instantibus, instans illud est, in quo tanta pars pertransiit terminum illum, ut censetur humano modo deglutita, quod fieri potuit per vltimum indiuisibile, quod cum præcedentibus complet tantam partem. Si vero tempus non includat instantia, sed partes; gratia conferatur in tempore immediato post aliud tempus, in quo nondum tanta pars pertransierat illum terminum. Denique si componatur ex partibus diuisibilibus in infinitum, & instantibus, adhuc dabitur gratia in tempore immediato post instans vltimum, in quo nondum tanta pars pertransierat; quia in qualibet parte illius temporis sequentis verificatur, aliquam specierum partem esse manducatam, & quidem partem non ita exiguam, cum possit resistere extractioni & reuocationi ad os, etiam si aliæ partes, cum quibus continua est, extraherentur, & reuocarentur.

Ad secundam responderetur, in illo instanti, vel tempore quo datur gratia, ita esse manducatum corpus Christi, ut antea non fuerit completa manducatio, sed in via, & inchoata: poterat enim adhuc reuocari in os, & extrahi, absque eo, quod dici posset fuisse vere manducatum. Non ergo debebatur gratia antea, cum nondum dici posset, manducatum esse.

esse, vel completam manducationem positam esse corporis Christi.

44. *Ad tertiam respondetur*, in primis illud inconueniens esse valde per accidens: sed quidquid illud sit, non habet locum in nostra sententia; quia non requirimus ad productionem gratiae, quod tota hostia, aut maior pars hostiae, vel buccellae transferat, sed talis, & tanta pars, quae possit iam irreuocabiliter transillam gutturis terminum manere: ad hoc autem parum refert, hostiam esse paruum vel magnam; quia ex maxima hostia potest transire particula sufficiens ad comestionem aequae cito, ac ex hostia parua; quod idem in speciebus vini manifestum est.

45. *Ad quartam respondetur*, in qualibet particula contineri totum Christum; ut tamen Christus sacramentaliter manducatus, non sufficit illud totum transillisse talem terminum gutturis, sed requiritur transillisse sub speciebus tali modo, hoc est, humano modo non reuocabiliter propter coniunctionem cum aliis partibus, quae nondum transferuntur, & quae possint trahere foras partem praecedentem, ut in exemplo filii ferrei supra adducto manifestum est. Si enim illud esset materia consecrabilis, & mitteretur in guttur, ita ut manu teneretur, & extrahi posset, non diceretur Christus sacramentaliter manducatus, si filium intromitteretur, & extraheretur: aliquid ergo aliud requiritur ad comestionem humanam, nempe talis modus deglutiendi, quem explicauimus.

An Eucharistia causet gratiam, quamdiu in stomacho perseverat.

46. Hae dictae sunt circa primum Dubium: restat restat tunc nunc secundum, an Eucharistia causet gratiam, vel eius augmentum, solum quando sumitur; an etiam toto tempore, quo in stomacho corpus Christi sub speciebus perseverat: contra quod etiam sunt variae sententiae.

Prima sententia docet, solum causare gratiam, dum primo comeditur, non in tempore sequenti; hanc tenent contra Caietanum quamplures, quos refert & sequitur Valquez *disput. 203. num. 19. & sequentibus*. Oppositam sententiam docuit Caietanum cum aliis, quos sequitur Suarez *disput. 63. sect. 7. & licet olim male audierit*, iam tamen communiter recipitur, & est magis probabilis, & pia, dummodo exigatur ad hoc augmentum gratiae augmentum etiam nouae dispositionis ex parte subiecti; alioquin nisi adueniat maior dispositio, non erit nouus effectus sacramenti.

47. Hanc sententiam probat Caietanus ex eo, quod iuxta oppositam rarissime daret Eucharistia gratiam, quia rarissime in ipsa sumptione adest deuotio actualis requisita ad effectum sacramenti: tunc enim homo magis attendit ad hoc, quod non adhuc hostia dentibus, vel palato, vel ne decidat aliqua gutta, vel particula, quam ad fructum sacramenti. Verum hoc fundamentum procedit ex falsis principiis illius Auctoris: contra quem communis sententia docet, ad fructum sacramenti, non requiri actualement deuotionem, sed solum voluntariam susceptionem sacramenti, & statum gratiae habitualis.

48. Melius ergo probatur, quia Eucharistia causat gratiam per modum cibi nutrientis; quare susceptio, seu manducatio solum se habet, ut conditio, & applicatio, non ut virtus agendi, ut dixi late disput. 1. sect. 7. ergo dum cibis ipse fuerit in stomacho, poterit operari; siquidem habet secum totam virtutem, & ubi adest totum sacramentum: ergo sicut in primo instanti potuit, sic etiam poterit agere in toto

tempore sequenti; causa enim necessaria debite applicata, non est cur non operetur.

Dices; hoc argumento probari, Eucharistiam non operari, donec corrumpantur species, quia cibis materialis tunc solum nutrit, cum corrumpitur, & conuertitur in substantiam aliti. Sed contra; quia licet Eucharistia imitetur cibum naturalem; non tamen in hac conditione, quia scilicet cibis naturalis prodest per conuersionem sui in alitum, & quasi patiendi; ideo tunc prodest, cum corrumpitur, quia tunc conuertitur: at vero hoc sacramentum prodest per conuersionem aliti in se; quare tunc prodest, quando est, quia tunc solum potest agere, & conuercere alitum in se; in hoc ergo non est proportio, sed in eo, quod sicut cibis naturalis patitur ab alito, dum est in stomacho vnitur in ratione alimenti: sic etiam Eucharistia, dum est in ratione alimenti viui, potest agere in ipsum alitum.

Dices iterum, probari etiam hoc argumento, Eucharistiam operari, dum est in stomacho, etiam sine aduentu maioris dispositionis; quia sicut in primo instanti potuit operari sine actuali deuotione; cur etiam stante eadem dispositione habituali, & durante eadem virtute agendi, non poterit continue operari, iuxta illud Ioann. 9. *Quamdiu sum in mundo, lux sum mundi*, &c. Sed contra, quia Eucharistia non potest etiam imitari cibum communem in hoc, quod operetur successus suum effectum: successus enim operationis oritur vel ex resistantia contrarij, quod paulatim, & per partes expelli debeat, vel ex maiori agentis applicatione. Eucharistia ergo cum non habeat contrarium, quod per partes expelli oportet, agit quantum potest, iuxta dispositionem subiecti in primo instanti, sicut lucidum applicatum illuminat quantum potest in primo instanti: ceterum sicut lucidum, si magis applicetur, magis operatur, sic etiam Eucharistia, si magis applicetur, hoc est, si per maiorem dispositionem subiecti fiet quasi magis propinquum, magis, & intensius operabitur nouum effectum gratiae.

Vergebis adhuc, non posse fieri, quin continueaugeatur effectus sacramenti; quia in primo instanti accepit homo gratiam habitualement sacramenti, ergo in secundo instanti inuenitur magis dispositus: nam maior sanctitas, ceteris paribus, est melior dispositio; ergo accipiet nouum effectum sacramenti; & in tertio instanti similiter habebit maiorem sanctitatem; ergo meliorem dispositionem, & sic deinceps.

Respondeo, idem argumentum fieri posse etiam in contraria sententia de vno eodemque instanti; nam etiam sacramentum dat tunc in primo instanti augmentum gratiae, iuxta dispositionem subiecti; ergo subiectum per illam gratiam erit magis dispositum; ergo poterit accipere pro maiori dispositione in eodem instanti nouum effectum sacramenti; & rursus per hoc augmentum disponetur melius ad alium effectum recipiendum, &c. Quod vero sacramentum perseueret tempore sequenti applicatum, parum refert; quia totum illud tempus, quo Eucharistia est in stomacho, consideratur per modum vnius instantis in ordine ad operandum: quare sicut in primo instanti non creuit dispositio subiecti ex gratia proneniente ab eodem sacramento, quia illa dispositio debet attendi, secundum id, quod habet subiectum independentem a sacramento: sic etiam in tempore sequenti dispositio debet attendi solum secundum id, quod habet homo ex proprio independentem ab illo sacramento: itaque consideratur tota dispositio, quam habet homo toto illo tempore, & pro mensura illius datur gratia sacramenti: si tota illa dispositio est simul, datur tota gratia simul; si tota illa

49.

*Instantia.**Diluitur.*

50.

*Instantia.**Respondet.**Ioan. 9.*

51.

Vergebis.

52.

Respondet.

illa est successiue, datur gratia successiue, non tamen maior, quam si tota dispositio esset simul; quare cum non darentur nisi quatuor gradus, v. gr. si tota illa dispositio esset simul in primo instanti, & immediate post corrumpereetur species; sic nec debent dari plures gradus gratiæ, licet tota illa dispositio non sit simul, sed successiue: quia duratio maior sacramenti in stomacho non confert ad maiorem effectum habendum: alioquin ille maior effectus non tribueretur sacramento secundum se, sed sacramento vt magis duranti, seu nouæ durationi sacramenti, quod esset absurdum: debet ergo pensari effectus sacramenti ex vi præcisi sacramenti, attendita dispositione subiecti in toto illo tempore, ac si tota illa dispositio esset simul in primo instanti, & secundum quod habet de se independentem ab effectu ipsius sacramenti.

Inhabis.

Dices, si hostia semel sumpta euomeretur, & cras iterum sumeretur, haberet nouum effectum sine noua dispositione; ergo etiam sine noua sumptione habebit nouum effectum; quia sumptio non est causa, sed mera applicatio causæ ad operandum. Respondetur, negando consequentiam; quia licet sumptio non operetur, ceterum illa hostia per nouam applicationem constituitur moraliter in ratione noui cibi: cum enim sacramentum ad operandum non debeat destrui, vel conuertri in substantiam aliter (vt supra dictum est,) sed solum applicari stomacho, hinc est, tot dari cibationes, quot fuerint applicationes huius cibi; quare eadem hostia bis accepta, bis cibabit, quia bis applicatur, semel autem applicata, semel operatur, quia fuit vnica cibatio, moraliter loquendo. Quod etiam suo modo reperitur in cibo communi, qui postquam semel habuit suum effectum, si post aliquod tempus sub alia forma iterum resumat, habebit nouum effectum: differt tamen à cibo Eucharistiæ in eo, quod cibus communis non operatur, nisi destruat, & ideo non potest iterum cibare, nisi post longum tempus; at vero Eucharistia operatur ante sui destructionem, & ideo posset facilius eadem hostia iterum applicari, postquam semel habuit effectum.

*§ 4.
Dubitari potest pro maiori intelligentia.*

Pro maiori tamen intelligentia huius sententiæ, dubitari potest, quando Auctores illius exigunt augmentum dispositionis, vt Eucharistia causet maiorem gratiam tempore sequenti, an requirant actum intensiorem, vel aliquam maiorem deuotionem, an sufficiat idem actus, vel eadem deuotione actualis continuata: Sane aliqui Auctores videntur primo sensu loquuti, nescio tamen, an satis consequenter; nam ipsa maior duratio actus est melior dispositio: ergo sicut si ante communionem quis habuisset dimidia hora actum deuotionis, esset melius dispositus cæteris paribus, quam qui per vnum instans; sic idem actus continuatus post communionem erit moraliter loquendo melior dispositio, quam in principio, & per consequens Eucharistia habebit nouum effectum. Imo consequenter addo: etiamsi prior dispositio actualis fieret magis remissa, vel si adueniret alius actus minus bonus quam præcedens, adhuc dari nouum effectum, quia ille actus, licet remissus, licet minus bonus, adhuc tamen addit meritum, & bonitatem nouam; & per consequens melior dispositio resultat ex actu hoc, & præcedenti, quam ex solo præcedenti. Quam etiam sententiam supponit Suarez *disp. 63. sect. 4.* & P. Coninch in *præfati* num. 47.

*§ 5.
Salmanicensis ab hac sententia discesserunt.*

Sed hinc aliqui Theologi recentiores Salmanicenses acceperunt occasionem discedendi ab hac sententia quæ alioquin eis non primum placebat; quia nimirum dicunt, ex hoc sequi iuxta sententiam

communem de partibus temporis diuisibilibus in infinitum, augmentum quoddam infinitum gratiæ danda per Eucharistiam toto illo tempore, quo species manent in stomacho, & perleuerat actus bonus dispositionis. Quam difficultatem dicunt esse maiorem in hoc casu, quam in augmento meriti per maiorem durationem actus boni; quia ibi dici potest, non correspondere actui bono tantum gratiæ in secundo instanti, quantum in primo, eo, quod plus debeat substantiæ actus, quam eius durationi: verò in præfati id dici non potest, cum Christus, & sacramentum agant per modum agentis naturalis, & ideo inuenta noua dispositione, non possit non producere nouum gradum gratiæ determinate distinctum; qui erunt infiniti in infinitis instantibus, vel certe prope infiniti, si tempus componatur ex solis instantibus finitis, prout hi Auctores supponunt.

Ceterum, immerito propter hoc argumentum relinquunt hanc sententiam, cum idem prorsus argumentum ab ipsis explicandum, & dissolendum sit etiam in hac difficultate. Cœdunt enim ipsi, prout concedi necesse est, si dispositio illa, seu actus bonus durans per horam cum eadem intentione præcessisset sumptionem Eucharistiæ, maiorem gratiam prouenire ab ipso sacramento, quā si durasset solum per instans, aut semihoram: de illo autē excessu gratiæ sacramentalis restat eadē difficultas, an singulis instantibus, quibus actus ille durauit, & dispositio melius subiectum ad recipiendum sacramentum, respondeat postea aliquid plus gratiæ sacramentalis, an nihil. Quidquid ipsi dixerint, dicimus nos, quando dispositio, seu eius duratio actualis subsequitur, manentibus speciebus non corruptis in stomacho: dicimus enim, eandem prorsus gratiam sacramentalem dandam in fine horæ, & cum eadem proportionē excessus pro singulis instantibus, & partibus horæ, quæ daretur, & sicut daretur, si illa dispositio durans per horam præcessisset sumptionem sacramenti. Quare sicut in illo casu excederet illa gratia propter illā durationem præcedentis dispositionis, & ille excessus distribueretur inter partes illius durationis, ita vt aliqua gratia daretur intuitu substantiæ sacramenti, vt ita dicam, & aliquis excessus propter dispositionem, quoad substantiam, & aliquis denique propter durationē illius dispositionis: sic in nostro casu potest fieri eadem distributio; & discrimen solum erit, quod in nostro casu dabitur successiue illa gratia, quæ in illo alio data fuisset tota simul; Deus tamen scit, quantum excedat gratia illa gratiam quæ daretur, si non præcessisset illa dispositio; & rursus, quantum excedat gratia, quæ daretur, præcedente quidem illa dispositione, sed non cum tanta duratione, sed cum minori, vel instantanea; & potest Deus assignare singulos excessus: cur ergo non poterit illos eodem modo successiue dare? Non est ergo peculiaris difficultas in hoc casu, quæ non sit ab illis, & ab omnibus soluenda in aliis. Quomodo autem illud infinitum augmentum gratiæ vitandum sit, pertinet ad materiā de merito, vel de charitate, vbi id, Deo dante, explicabimus. Si enim negetur instantia, & indiuisibilia in continuo, prout indicauimus supra, vel si ponatur tempus componi ex solis instantibus, cessat omnino difficultas; si autem ponatur instantia infinita, conabimur etiam explicare, quomodo illud argumentum infinitum non sequatur.

Contra hanc sententiam plura obiciunt aduersarij. Primo, quod sine villo prorsus fundamento huius nouus effectus Eucharistiæ assignatur, cum neque ex Scriptura, nec ex traditione constet: imo potius totus effectus videatur statim in actuali manducatione tribui; iuxta illud, *Qui manduca me, & ipse*

vinet propter me; non dixit, qui me habet in pectore, sed, qui manducat me. Respondetur; hunc effectum fundari in institutione Eucharistiae per modum cibi: nam eo ipso debuit habere secum suam virtutem ad agendum, quamdiu est applicatus, si adsit noua dispositio: manducatio autem exigitur à Christo ut conditio; quia sine illa non applicatur sufficienter cibis iste ad operandum.

Secundo obicitur potest, quia ex hoc sequitur, si Eucharistia poneretur ab Angelo intra stomachum hominis scientis, & volentis eam recipere sine manducatione per proprium os, adhuc ibi habituram effectum, quia etiam tunc haberet totam vim agendi completam. Consequens autem videtur esse contra illud Christi, nisi manducaueritis, &c. Respondeo imprimis; iam dixi disputat. i. sectio. 7. non posse facile convinci eum, qui concederet totam sequelam: posset enim explicare verba Christi, prout ibi late dictum est. Deinde negari potest consequentia, & dici, manducationem licet non sit vis agendi in Eucharistia: esset tamen conditio essentialiter à Christo postulatam, sicut etiam approximatior Eucharistiae ad stomachum est conditio essentialiter requisita, licet non sit virtus sacramenti: quomodo autem differant in Eucharistia id, quod est conditio, & id, quod est virtus, dixi etiam late ubi supra.

Tertio obiciunt, sequi ex nostra sententia, eum qui sumpsit Eucharistiam, teneri peculiari praecepto servare statum gratiae toto tempore, quo species durat in stomacho, quia toto illo tempore possunt dare gratiam: ergo sicut in ipsa sumptione teneretur homo esse in gratia, ne ponatur obex Eucharistiae ad suam operationem, sic toto tempore sequenti ob eandem rationem. Ex quo etiam fit, quod si forte tempore communionis erat in peccato, teneatur statim post communionem conteri: si vero post communionem peccavit, teneatur statim etiam conteri, vel confiteri. P. Suarez videtur concedere totam sequelam: quam duram reputat P. Valquez, & contra ex estimationem fidelium: ideo potest aliter responderi, eum, qui peccavit post communionem, non teneri ad recuperandam statim gratiam: quia licet per peccatum positus sit obex sacramento, non teneretur homo omni tempore tollere obicem: sufficit illum abstulisse tempore communionis, quo tempore iam sacramentum habuit effectum; quare cum obex sequutus solum impediatur incrementum illius effectus, quod homo non teneretur procurare, non tenebitur etiam auferre obicem. Ceterum si tempore communionis fuerit in peccato, verisimile est, hoc idem peccatum indignae sumptionis continuari tempore sequenti; quia saltem tunc deberet homo tollere obicem peccati, nisi forte per accidens excusetur ob probabilitatem contrariae opinionis: probabile tamen est contrarium, ut mox dicemus.

Quarto obicitur potest, ergo posset homo è contra communicare existens in statu peccati, dummodo haberet animum confitendi statim post communionem ante corruptionem specierum. Probatur sequelam, quia tunc non fraudaretur sacramentum suo effectui. Respondetur negando sequelam, quia in primis peccaret contra praeceptum positivum Divinum praemittendi Confessionem ante sumptionem, ut dictum est: deinde, & magis à priori reddi potest ratio differentiae, quia si homo accipit sacramentum in peccato, reddit, quantum est ex se, illud signum falsum: quando enim sacramentum accipitur, significat gratiam sacramentalem praesentem, atque ideo significatio esset falsa, si tunc opponatur obex gratiae praesentis. Hoc autem inconueniens non sequitur, si opponatur postea obex, quando Eucha-

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

ristia est in stomacho: quia sicut tunc solum causat gratiam, si non fuit prius causata, vel si melior dispositio adueniat nec significat gratiam praesentem, nisi sub eisdem conditionibus, si non fuerit prius collata, vel melior dispositio aduenit: unde cum in casu posito gratia fuisset prius collata in ipsa sumptione, & aliunde dispositio non fuerit melior, sed deterior, non redditur falsa significatio sacramenti ex obice superueniente ad maiorem gratiam: non est ergo aequalis obligatio auferendi obicem toto tempore sequenti, ac fuit in prima sumptione Eucharistiae.

Sed contra urgebis adhuc, quia si Sacerdos, sumpta una parte hostiae, incedit in peccatum, debet procurare statum gratiae ad digne sumendam alteram hostiae partem, & tamen secunda hostiae pars non causat, nec significat gratiam novam, nisi sub illis duabus conditionibus, scilicet, si gratia non sit collata antea, vel nisi melior dispositio accesserit, ergo si Eucharistia perseverans in stomacho significat, & causat gratiam sub eisdem conditionibus, erit etiam obligatio tollendi obicem ad eius effectum non impediendum.

Respondetur negando consequentiam. Ratio discerniminis est, quia secunda hostiae pars est diuersum signum gratiae saltem partiale à prima parte: unde independentem à prima parte est vere signum gratiae, licet eam non debeat causare, nisi sub conditione, si altera pars eiusdem sacramenti non fuerit prius applicata: hinc est, obligari hominem ad non opponendum obicem ulli parti hostiae, quia singulae partes, quantum est ex se, debent esse signum verum, quale non esset pars hostiae secunda, posito obice: significaret enim ex se collationem gratiae novae, solum sub conditione gratiae non prius collatae ab alia parte eiusdem sacramenti, quae tamen significatio esset falsa, quia etiam si non fuisset collata prius gratia à prima parte hostiae, non confertur per secundam partem propter obicem peccati, atque ita redderetur significatio falsa propter illum obicem.

In nostro autem casu hoc inconueniens non procedit; quia Eucharistia perseverans in stomacho non est signum gratiae diuersum ab eadem Eucharistia prout prius sumpta; quia non potest causare gratiam ut perseverans praesens, nisi inuoluatur respectus ad voluntariam sumptionem, vel receptionem intra stomachum, v. gr. quare Eucharistia ut perseverans non significat ex se gratiam novam si prius data non sit, prout significat secunda pars hostiae: nam si aliquis in peccato accepisset Eucharistiam, etiam si postea, antequam corrumpantur species, confiteretur, vel contereretur, non ideo acciperet gratiam ex opere operato ab Eucharistia; quia non causat, nisi prout voluntarie manducata: vel saltem recepta in stomacho: tunc autem post confessionem aut contritionem non manducaretur, nec reciperetur, sed perseveraret ante recepta, quae perseverantia consequitur necessario ad receptionem: hic autem cibus Eucharisticus differt à cibo naturali, quod naturalis confert suum effectum, etiam si casu, & inscienter comedatur: Eucharisticus autem non nisi scienter, & voluntarie recipitur; quare non significat gratiam, nisi dependentem à receptione voluntaria; unde ut solum perseverans in stomacho non significat ex se absolute gratiam, sed solum sub conditione, si dispositio melior accedat. Sicut ergo non teneretur homo ad augendam, vel perficiendam dispositionem, ut Eucharistia causet novam gratiam; sic nec teneretur ad contritionem habendam de peccato post communionem commissam, ad hoc, ut Eucharistia adhuc perseverans causet maiorem gratiam: in neutro enim casu sacramentum redditur signum falsum ex defectu: vel melioris dispositio

K k

61.

Inhabita.

62.

Respondetur.

63.

In nostro casu hoc inconueniens non procedit.

dispositionis, vel contritionis, cum Eucharistia, non significet absolute illam maiorem gratiam, sed solum sub conditione melioris conditionis, quam conditionem homo non tenetur adhibere: non ergo tenetur homo auferre obicem omni effectui, quem posset sacramentum causare, sed obicem reddentem falsam significationem sacramenti; propterea redderetur falsa, si secunda hostiæ pars sumeretur in peccato, ut iam explicuimus.

64.
Cur eucharistia conferenda in stomacho non daret gratiam peccatori etiam post contritionem.

Hinc obiter infero: si homo acciperet Eucharistiam in statu peccati, licet in ipsa sumptione peccauerit, non tamen teneri sub obligatione noui peccati mortalis ad contritionem statim procurandam: antequam species corrumpantur, ut posset accipere fructum illius sacramenti. Diximus enim, quod etiam si tunc confiteretur, non in Eucharistia daret illi gratiam sacramentalem: nam licet cibus sit adhuc in stomacho, non tamen prodest, nisi propter cibum voluntarius, seu voluntarie acceptus: tunc autem non potest eo modo prodesse, quia acceptio voluntaria facta fuit in statu peccati: perseverantia autem sola non sufficit, nisi propter coniuncta cum voluntaria acceptione illius cibi. Multo autem minus teneretur homo tunc ad confessionem statim faciendam antequam species corrumpantur ex hoc capite, (quidquid sit de obligatione Sacerdotis quamprimum confitendi, quam imposuit Ecclesia in Tridentino,) tum quia præceptum præmittendæ confessionis solum videtur fuisse de præmittenda confessione ante ipsam communionem, nec verba Pauli, ex quibus colligitur, illud videntur indicare, dum dicit: *Probet autem se ipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat*, &c. ubi probatio illa solum ante eum, & potum requiritur: tum etiam, quia illud præceptum positum confitendi post communionem ante corruptionem specierum, parum utilitatis, & multum afferret nocumendi: est enim nimis incertum, & dubium tempus illud, quod species perseverant incorruptæ, & extra notitiam humanam, atque ideo esset res anxietatibus plena; aliunde vero vix esset spes, quod ille, qui voluit indigne sumere Eucharistiam, veller postea, mutato consilio, confiteri ad tollendum obicem sacramento iam suscepto: non ergo expediebat legem positam fieri de confessione tunc faciendâ.

65.
Obijciunt quinto. Respondet.

Quinto obijciunt, sequi ex nostra sententia, melius esse sumere hostiam magnam, quam parvam; quia quia plus durant species, eo plus gratiæ poterit recipere. Respondet, non esse hoc utilius per se, sed per accidens; sicut etiam per accidens posset esse utilius retinere aliquam particulam in ore, quam postea deglutiat, vel tardus aduentus presbyteri, ex quo sequitur longior præparatio communicaturi, &c. Per se autem non conducit, quia tota illa dispositio potest præmitti ante communionem hostiæ parvæ, & per consequens haberi potest tantus effectus gratiæ, quod si non præmittatur, etiam quia accepit hostiam magnâ, potest non præparare se post communionem, & erunt æquales, per se loquendo.

66.
Obijciunt ultimo. S. Thom.

Ultimo obijciunt S. Thomas infra *quest. 80. art. 8. ad 6. ubi dicit, ideo præceptum esse ieiunium ante, non vero post communionem, quia in ipsa sumptione percipitur effectus sacramenti; ergo sentit postea non dari effectum, alioquin oporteret etiam continuari ieiunium usque ad digestionem specierum, ob eandem rationem. Respondet, S. Thomam non negare, sacramentum postea posse habere effectum; sed solum ex effectu, quem habet tempore sumptionis colligere congruentiam ieiunij, quia scilicet, si ante sumptionem violaretur ieiunium, impediretur deuotio ad effectum sacramenti suscipiendum*

utiliter, siue in sumptione, siue tempore sequenti. At vero si ieiunium violatur post sumptionem, non sequitur hoc inconueniens, quia iam potuit habere effectus sacramenti in ipsa sumptione ante violationem ieiunij; quare ex eo, quod in sumptione percipitur effectus, arguitur hæc necessitas ieiunij ante sumptionem, non vero post illam, licet post illam possit etiam percipi aliquis effectus.

SECTIO III.

Utrum utraque species Eucharistiæ conferat maiorem gratiam, quam singula seorsim.

Supponimus ex *quest. 80. art. 12.* singulas species seorsim dare gratiam, licet quæ vnâ siue alia sumere, imo non licere iam laicis in Ecclesia Occidentali sine dispensatione utramque accipere, sed solum speciem panis; quaritur autem, an Sacerdoti v. gr. accipienti utramque correspondeat diuersus effectus pro sumptione hostiæ, & diuersus pro sumptione calicis?

Communis sententia negat, quam tenent quamplures antiqui & recentiores, quos refert & laqueatur Suarez in *presenti disputatio. 63. sectio 6.* Imo alij, qui censent, rem esse adeo certam post Tridentinum, ut non possit in dubium reuocari. Verum ipse Suarez merito fatetur, totam hanc controversiam esse intra limites meræ opinionis Scholasticæ.

Secunda sententia, quam probabilior existimo, affirmat. Hanc tenet Alexander Aletius, Gaspar Cassalius, Arboreus, Ricardus, & alij antiqui, & recentiores, quos in corpore, & in margine refert, & sequitur Vaquez in *presenti disputatio. 215. cap. 2.* imo Franc. Blanco Archiepiscopus Compothellanus (qui interfuit Tridentino, cuius, tacito nomine, meminit Henriquez lib. 8. de *Euchar.* cap. 44. §. 5. in margine,) dixit, hanc fuisse Patrum vnam sententiam, sed noluisse eam extra tempus definire, ne daretur Hæreticis occasio vociferandi, cui consonant verba ipsius Concilij *sess. 21. cap. 3.* ubi caute dicitur, quoad fructum attinet, nulla gratia necessaria ad salutem eos defraudari, qui vnâ speciem solum accipiunt; non dixit absolute, *nulla gratia, sed nulla gratia necessaria ad salutem*; ubi non sine causa videtur addita illa particula, *nulla gratia necessaria*. Accedit etiâ auctoritas Clementis VI. qui in Bulla ad Regem Galliarum concessit ei communionem sub utraque specie, & addit Pontifex hoc concedere ad *maius gratiæ augmentum*: Ergo quia utraque species dat plus gratiæ, quam singula. Cuius priuilegij ultra alios mentionem faciunt Diaconus in vita Clementis VI. Iacobus Gualterius in Tabula Chronographica Anno 1437. & P. Henriquez lib. 8. de *Eucharistia* c. 44. §. 7. Qui tamen falso addit, quando Papa solemniter celebrat, Cardinales Diaconum ministrare ei calicem, & deinde aliis Cardinalibus: quod etiam affirmat Fagundez in 3. præcept. Eccles. lib. 3. cap. 4. sed falluntur, solus enim Diaconus, & Subdiaconus accipiunt ex calice.

Ratione probatur hæc sententia; primo, quia sacramenta causant quod significant; ut commune est apud omnes Theologos, sed species panis, & vini significant non solum diuersimode, diuersitate tenentes se ex parte signi, & ex parte modi significandi, sed etiam ex parte rei significatæ; ergo non habent eundem effectum, sed diuersum. Maior, & consequentia videntur manifestæ. Minor probatur, quia utraque species simul significant plenitudinem conuiuii spiritualis, & faciat perfectam animam, quam singulæ species seorsim non significant; ergo